

Ikt. sz.: MGB/46-2/2015.

KE-1/2015. sz. ülés
(KE-1/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Mezőgazdasági bizottsága**
Kertészeti albizottságának
2015. november 24-én, kedden, 10 órakor
a Képviselői Irodaház V. emelet 528. számú tanácstermében
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Az ülés megnyitása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>A hajtatasos termelés stratégiája</i>	6
<i>Dr. Mártonffy Béla (Nemzeti Agrárgazdasági Kamara) előadása</i>	6
<i>A termálvíz hasznosításának nehézségei</i>	8
<i>Lajkó Csaba (Geomatrix Kft.) előadása</i>	8
<i>Hozzászólások</i>	16
<i>Reflexiók</i>	21
<i>Elnöki zárszó</i>	25
<i>Az ülés berekesztése</i>	26

Napirendi javaslat

1. A hajtatasos termelés stratégiája

Meghívott előadó: _____

Mártonffy Béla, a NAK Országos Kertészeti osztályvezetője

2. A termálvíz hasznosításának nehézségei

Meghívott előadó: _____

Lajkó Csaba, a Geomatrix Kft. tulajdonos vezetője

3. Egyebek

Az ülés résztvevői
Az albizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Farkas Sándor** (Fidesz), az albizottság elnöke

Helyettesítési megbízást adott

Pócs János (Fidesz) Farkas Sándornak (Fidesz)

Az albizottság titkársága részéről

Horváth Zoltánné főtanácsadó

Meghívottak

Hozzászólók

Bunfordné dr. Hegyi Annamária jogi szakreferens
(Földművelésügyi Minisztérium Agrárpiaci Főosztály)
Jelinek Gabriella főosztályvezető-helyettes
(Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes
Államtitkárság)
Dr. Mártonffy Béla, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Kertészeti Osztály vezetője
Fragó László (Floratom Kft.)
Gubacsi Zoltán (Délplant Kft., FruitVeb)
Lajkó Csaba (Geomatrix Kft.)
Nagyál János (Árpád-Agrár Zrt.)
Rác József (Kert-Ész Klub)
Szita Gábor (Magyar Geotermális Egyesület)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 8 perc)

Az ülés megnyitása, a napirend elfogadása

FARKAS SÁNDOR (Fidesz), az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Szeretettel és tisztelettel köszöntöm a mai kertészeti albizottsági ülésünkön megjelent vendégeinket, előadóinkat, illetve a minisztériumok képviselőit! A Kertészeti albizottságnak összesen három tagja van az új parlamenti felállás szerint, közülük az egyik tag, Pócs János jelen pillanatban igazoltan távol van, Harangozó Gábor alelnök úr nem jelezte a távolmaradását, várhatóan még az ülés során meg fog érkezni. Úgy gondolom, a mai albizottsági ülésünknek ilyen jellegű akadályja nincsen, éppen ezért fontosnak tartom, hogy a mai albizottsági ülésünk két fontos témában tárgyalást végezzen annak a jegyében, hogy az elmúlt években a termálenergia hasznosításával kapcsolatos problémákat mindig is a feladatának tekintette a bizottság, az albizottság, és a megoldási javaslatokat kereste.

Úgy gondolom, hogy azon történések sorozata, amelyek az elmúlt években megtörténtek, és a termálenergia felhasználásával kapcsolatos könnyítések jelentős részben a mi bizottságunk támogatásával is mentek végbe. Akkor úgy gondoltuk, azt hiszem, sokan azt gondolták, hogy ezzel a jogszabályi háttérrel a termálenergia hasznosítása elől elhárultak az akadályok, de sajnos meg kell állapítani, hogy ez nem volt pontos felmérés, mivel a termálvíz elhelyezése és az azt követő engedélyezési eljárások jelentős részben továbbra is akadályként, gondként merülnek fel a felhasználók előtt.

Azt is tudnunk kell, hogy a Kertészeti albizottság is megtárgyalta azt a kertészeti stratégiát, amelynek egy fontos eleme a termálenergia hasznosítása, ennek a stratégiának a kormányzati programba való beemelése – sokszor elmondtam már, elmondtuk már – a kertészeti ágazat számára rendkívül fontos, egy olyan momentum, amely – nyugodtan mondhatjuk – vissza nem térő pillanat. Éppen ezért fontosnak tartom azt is, hogy erről is váltsunk néhány szót a mai nap során.

Azt is gondolom, hogy a Kertészeti albizottság ismét elkezdte azt a munkát, amely az elkövetkezendő években a kertészeti ágazat stabilitásához, fejlesztéséhez, fejlődéséhez nagymértékben hozzá fog járulni, bízom abban, hogy a kormányzati szereplők, a minisztériumok képviselői is hasonlóan gondolkodnak, és fontos meghallgatni azokat a felvetéseket, amelyek a jelen bizottsági ülésen megjelent szakemberek, szakértők, termelők, termálvíz-felhasználók és a különböző szervezetek képviselői elmondnak, mert mind abból a célból jöttek, jöttetek el, hogy ennek a kertészeti ágazatnak valóban egy olyan szerepe legyen a magyar agrárgazdaságban, amely nemcsak a pályázati lehetőségek, hanem a hosszú távú termelési feltételek biztosítása érdekében is a vidéki – nyugodtan mondhatom: – népességmegtartásban, munkavállalásban és nem utolsósorban az egészséges élelmiszer-, zöldség- és gyümölcsstermesztésben fontos szerepet kell hogy betöltsön, betöltsünk.

Hiszem azt, hogy ez a munka nagyon fontos az elkövetkezendő évekre, évtizedekre vonatkoztatva is, hiszem azt is, hogy a bizottság ebben megfelelő hatékonysággal tud eljárni. Éppen ezért talán bevezetőképpen javaslom, hogy dr. Mártonffy Béla mondjon meg néhány bevezető mondatot a hajtatasos termelés stratégiájáról, azt követően pedig a termálvíz hasznosításának a nehézségeiről fogunk gondolatot cserélni. A szándékom az ezzel a bizottsági üléssel, hogy a felvetődő gondok, gondolatok egybeforrása, egybeforrasztása,

egybeolvasztása során kialakuljon egy olyan elképzelés, egy olyan anyag, amelyet nemcsak a minisztériumok, hanem a Miniszterelnökség felé is szeretnék továbbítani kérés vagy kérelem vonatkozásában, hogy ezek a problémák minél hamarabb megoldódhassanak.

Ennek jegyében akkor megkérem Bélát, hogy szóljon hozzánk a stratégiai elképzelésekről.

A hajtatasos termelés stratégiája

Dr. Mártonffy Béla (Nemzeti Agrárgazdasági Kamara) előadása

DR. MÁRTONFFY BÉLA, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara országos kertészeti osztályvezetője: Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Kedves Kollégák! Kedves Meghívottak! Engedjétek meg, hogy bevezetőként néhány szóval összefoglaljam azt az indoklást, ami a termálenergia felhasználásának a fontosságát jelenti! Még a fruitvebes időszakban csináltunk egy olyan stratégiai munkát, amelynek a mentén azt határoztuk meg, hogy körülbelül egymillió tonnával szeretnénk növelni a magyar termelést és körülbelül százezer fővel a vidéki munkahelyek számát. Mindannyian tudjuk, hogy ez a cél elsősorban azért fogalmazódott meg, mert az elmúlt években, a rendszerváltás óta körülbelül másfél millió tonnát veszített el zöldség-gyümölcs ágazat, rendkívül beszűkültek a piacaink, óriási importnyomás nehezedett ránk, ugyanakkor egy hatalmas piac közepén ülünk, ahol – valljuk meg őszintén! – nem tudtunk kellő időben és mindig olyan minőségben, olyan mennyiségben és olyan időszakra terméket szállítani, mint amit a piac igényelt volna. Ez belső feszültségeket okozott az ágazatban, a gazdálkodásban, és ennek a helyrehozatalára tulajdonképpen az új fejlesztési program, a 2020-ig tartó vidékfejlesztési program nyújtana lehetőséget. Meg kell mindjárt jegyeznem, hogy a 2007-13 közötti időszakban sajnos nem realizálódtak azok a fejlesztési lehetőségek és elképzelések, amelyek akkor rendelkezésre álltak, és ennek eredményeként újra nekifutunk ebben az időszakban, hogy a kertészet méltó helyre kerüljön.

Nagyon örülök annak, hogy a kormányzat egyik kiemelt területe lett a kertészet, a négy kiemelt terület közül az egyik lett, és így, én azt gondolom, talán nőhetnek az esélyeink.

Ennek az egész fejlesztési programnak az egyik tartópillére a hajtatasos termelés, de ha szabad azt mondanom, elnök úr, én ezt már nem is hajtatasnak, hanem egy védett felület alatti termelésnek hívnám, tudniillik ma már egész évre kiterjeszhető ez a termelés, és úgy gondolom, hogy ha a piac szempontjából nézzük ezt a tevékenységet, akkor ez döntő jelentőségű lehet. Mire gondolok? Arra gondolok, hogy a multinacionális kereskedelem általános lett, nagyon erősen igényli a friss terméket, igényli a pontos szállítást, igényli a nagy hozamokat, ugyanakkor igényli a környezet- és fogyasztóbarát termelést, amit a védett termelés, egyszerűbb néven: fóliás, üvegházi és egyéb termelés biztosítani tud. Erre Európában igen erősen ráhangolódtak országok, a sokszor emlegetett Almériát említeném meg most, ahonnan épp a napokból vannak szakmai információk is, hogy ezzel a termeléssel mennyire tudták a szermaradék-problémát csökkenteni abban a régióban, ahol egyébként 30 ezer hektáron termelnek ezen a területen. Én úgy gondolom, hogy ha ezt a fogyasztói és kereskedelmi igényt nézzük, akkor a

kertészetünk egyik legfontosabb területe lehet az úgynevezett védett, más néven hajtatószagos termelés.

Amiről információnk van, a rendszerváltás előtt több mint 5 ezer hektár, 6300 hektár nagyságrendű termelés folyt, ez aztán erősen visszaesett. Most a technikai terület olyan 2600 hektár, ez egy szakmai konszenzus alapján jött ki, erősen visszaesett tehát ezen a területen a termelés, ugyanakkor a konkurens vonalakon pedig ez erősen emelkedett. Azt gondolom, hogy az előző ciklusban az az összesen 60 hektár statisztikailag kimutatható fejlesztés és az ehhez kapcsolható mintegy 10-20 hektáros nagyságrendű üvegház elenyésző a céljainkat illetően, épp ezért a korábbi időszakban, amikor egy nagyon intenzív kertészeti albizottsági munka volt, sikerült odáig eljutni, hogy a kormány akceptálta azt a problémát, amit 20-25 éve hordoz magában az ágazat, és a visszasajtolást mint kötelező elemet eltörölte. Ahogy az elnök úr említette, utána jött a meglepetés, hogy a termálvíz-elhelyezéssel és az ezzel kapcsolatos egyéb szakmai problémákkal újabb nehézségek jelentkeztek. A következő előadásban erről nyilván részletesen fogunk hallani, én csak annyit szeretnék megjegyezni, hogy ennek az egész kérdéskörnek a kezelésében, úgy gondolom, egy fontos dolog lesz, hogy ebben az időszakban, ami most következik, amikor 30 milliárd van a fejlesztési programban, a stratégiában pedig 45 milliárd, tehát az igényeink 60-65 százalékát bevitték ebbe a vidékfejlesztési programba, vajon lesz-e lehetőség arra, hogy ez a bizonyos intenzív fejlődés elinduljon a fedett termelés területén, tudjuk-e használni azt a termálvizet, amiről épp a napokban volt francia szervezésben egy termálvíz-hasznosítással kapcsolatos konferencia is, és amely energiát mi büszkén emlegetünk, hogy egy olyan lehetőségünk, amellyel nemcsak hogy vissza tudnánk növeszteni, de egy óriási nagy fejlesztési vonalat tudnánk ezen a területen elérni, tehát vajon lesz-e erre lehetőségünk annak tudatában, hogy most nehézségeink vannak.

A Kert-Ész Klub markáns termelői, markáns hajtató vagy üvegházi fóliás termelői – már én sem tudom pontosan, hogy hogyan nevezsem – felvetették ezt a problémát, sok-sok megbeszélés után a kamara osztálya is belefolyt ebbe a munkába, és egy olyan közös anyag készült, amelyet a kamara vezetése elfogadott és amely álláspontként tud most itt a vita résztvevői előtt lenni. Azt fogalmazza meg, és azt a kérést szeretném tolmácsolni, hogy ha azt akarjuk, hogy a fóliás hajtató termelés, ami körülbelül az egyharmada most a zöldségkibocsátásnak, de értékben ez jóval nagyobb, megközelíti a felét ennek a területnek, életképes legyen, hogy az a munkahelyteremtés, ami hozzá kapcsolható, és az a piaci lehetőség, amin keresztül a bel- és külpiacot is el tudjuk látni, realitás legyen, ahhoz bizony meg kell oldani azt a problémát, amelynek a lényege bizonyos jogszabályi anomáliákat tartalmaz, és különösen azokat a technikai és technológiai megoldásokat, csak ennek a tudatában lehet kivitelezni ezt a fejlesztést.

Én ezt szeretném kérni és javasolni – ez nyilvánvalóan egy személyes kérés, illetve látásmód –, mert én úgy gondolom, hogy ha ezt nem tudjuk kezelni, és ezt most nagyon komolyan szeretném megfogalmazni, akkor ki kell tudnunk mondani, hogy Magyarországon azon a területen, a Dél-Alföldön, ahol a hajtatószagos 90 százaléka folyik, nincs mód ennek a fejlesztésnek a megvalósítására. Lehet, hogy ez egy kicsit markáns szöveg, de én úgy gondolom, hogy a világ egyik potenciálisan hajtatószagos felhasználható energiájának a további sorsát illetően pontosan meg kell határozzuk, hogy arra számíthatnak a termelők, vagy nem számíthatnak a termelők. Én azt

gondolom, hogy ennek a vitanapnak talán ez lenne a legfontosabb, részemről a legfontosabb mondanivalója, mert bizony emögött, hogy ezt meg tudjuk oldani, vagy nem tudjuk megoldani, kertészeti vállalkozások sikere, magánemberek élete, foglalkoztatás és gazdasági sikerek rejlenek. Köszönöm, elnök úr.

ELNÖK: Köszönöm szépen Mártonffy Bélának a bevezetőjét – ha fogalmazhatok így.

A termálvíz hasznosításának nehézségei

Most pedig megkérem Lajkó Csabát, a Geomatrix Kft. tulajdonos vezetőjét, hogy a termálvíz hasznosításának nehézségei a mezőgazdaságban címmel tartsa meg az előadását. Annyit még tájékoztatóul el szeretnék mondani, hogy az ülés menete az, hogy az előadások után hozzászólások, vélemények kinyilvánítása történik meg, és ennek kapcsán mindenkitől kérem majd, hogy a jegyzőkönyvvezetés szempontjából mindenki legyen szíves bemondani a hozzászóló nevét és a képviselt vállalkozás vagy cég nevét. Akkor tehát Lajkó Csabáé a szó. Parancsoljon!

Lajkó Csaba (Geomatrix Kft.) előadása

LAJKÓ CSABA, a Geomatrix Kft. tulajdonos vezetője: Üdvözlök mindenkit! Nem tudom, hogy hallható vagyok-e.

ELNÖK: Ha be van nyomva a mikrofon gombja, akkor igen.

LAJKÓ CSABA, a Geomatrix Kft. tulajdonos vezetője: *(Hozzászólását vetítés kíséri.)* Igen, megvan. Üdvözlök mindenkit! Köszönöm szépen a bemutatást. Lajkó Csaba vagyok tehát, és a Geomatrix Kft.-t képviselem, illetve ha megengedik, akkor képviselném a munkahelyemet is, az pedig a Geotermikus Szolgáltató Kft., ahol jelenleg két nagyobb termálrendszer-üzemeltetés vezetését eszközölöm, tehát igazából a tervezés és az üzemeltetés oldaláról is tudom most itt ezen az ülésen képviselni a jelenlévőket.

A termálvíz hasznosításának a nehézségeiről szeretnék néhány gondolatot mondani itt az előadásban. Én arra kérem önöket, hogy ha hasznos hozzászólás lenne – látom és köszönöm szépen, hogy megjelentek itt tervező és üzemeltető kollégák –, nyugodtan tegyék meg majd az anyaggal kapcsolatban.

Első lépésként néhány gondolat a magyarországi termálhelyzetről, ezen belül is a növényhajtatók által hasznosított adatokról, termáladatokról. Magyarországon – mint ismert – igen jó helyzetben vagyunk a termálvíz szempontjából, nagy potenciál van benne főleg az alföldi régióban, ahol, a szakma azt mondja, rendelkezésre áll az a vízmennyiség, amely gyakorlatilag talán a jelenlegi felhasználás többszörösét is képes lenne ellátni. Egy 2004-es adat szerint 1429 termálkút volt regisztrálva Magyarországon, ebből növényházat durván 192 termálkút látott el. A mai időszakban – és köszönöm a kollégának, aki kigyűjtötte nekem a pontos adatokat – Magyarországon körülbelül 280-290 között van az a termálkútszám, amely melegebbé lát el termálenergiával.

Az is látható itt, hogy az energiatermelésből 2010-ben már 0,6 százalékos részarány a termálenergiából származott. Ez a szám nyilván folyamatosan növekszik, hiszen nemcsak a kertészetek, hanem egyéb más

beruházó projektcégek is folyamatosan építenek városi és egyéb rendszereket. Ebből a 0,6 százalékos részarányból gyakorlatilag csak 27 százalék realizálódott a mezőgazdaságban, amit nyilván szeretnénk növelni.

Még az elején szeretnénk leszögezni azt, hogy mindenkinek közös célja a vízvédelem, a vizeink védelme. Magyarországon nagyon komoly termálkincs és ivóvízkincs áll a rendelkezésünkre, nem célunk az, hogy ezen a vízvédelmi irányelven változtassunk. Ennek a kis anyagnak, ennek a kis mondandónak igazából az a célja, hogy felhívjuk a figyelmet arra, hogy ezen belül milyen nehézségekbe, milyen gátakba ütközünk, és valahol egy olyan közös kompromisszumot kellene találnunk, hogy a vízvédelem irányvonala mellett mégis használhatóvá tegyük ezt a termálkincset.

Akkor bele is vágnék a közepébe.

Egy hőellátó rendszernek – mint bármilyen más komoly építménynek – engedélyezési eljárása van. Már itt jelentkezik az első problémánk. Egy ilyen rendszerre vízjogi létesítési engedélyt kell beszerezni, jelen pillanatban a területileg illetékes katasztrófavédelmi igazgatóságok alá bevont területi vízügyi hatóságok adják ki ezt az engedélyt. Jelen pillanatban jó esetben egy 6-8 hónapig elhúzódó procedúráról beszélünk, de jellemző az egyébként, hogy egy-másfél évig is képes elhúzódnia ez az eljárás. Miért probléma ez? A legfőbb probléma az, hogy egy ilyen termálkút létesítése igen komoly beruházást igényel, csak maga a termálkút, és akkor még nem beszéltünk a felszíni gépészeti létesítményekről. Ezeket a beruházásokat általában nyilván valamilyen európai uniós támogatás igénybevételével képes a beruházó megvalósítani. Ha ilyen hosszan elnyúló engedélyeztetésbe bonyolódunk, akkor sajnos fennáll annak a veszélye, hogy nem tudunk megfelelni a pályázati előírásoknak, illetve már a pályázat előírásai előtt el kell kezdenem egy engedélyeztetést, illetőleg a pályázat kiírása előtt hasonló fórumokon el kell tudjam érni azt, hogy esetlegesen tudjak úgy pályázni, hogy még nincs a kezemben az engedély. Nagyon nehéz ezeket a dolgokat elérni, egy csomó utánajárást igényel az, hogy egyáltalán részt tudjak venni a pályázaton, és nagyon kockázatos is az, hogy egyáltalán valóban tudok-e majd indulni ezeken a pályázatokon.

A tervezés szintén nagy mennyiségű, szerteágazó feladatsort határoz meg jelen pillanatban. Jellemzően 4-5 fő különböző jogosultsággal rendelkező személy az, akinek részt kell vennie egy ilyen tervezési folyamatban. Ez már körülbelül meghatározza azt is, nagyjából látható, hogy ha egy ekkora tervezőcsapat kell részt vegyen egy ilyen tervezési folyamatban, akkor ez időben is és költségekben is mekkora volumen. Egy ilyen tervezési folyamat több millió forint, jellemzően 2 millió forint alá nem igazán szokott beszorulni ez a tervezési költség, hanem inkább 2, és valahol akár az 5 millió forintig is elhúzódhat, attól függően, hogy milyen területen kívánom én ezt a termálrendszerrel megvalósítani. Egész egyszerűen ha természetvédelmi terület közelében vagyok, nem fontos, hogy rajta legyek, ha már a közelében vagyok, és ha csak esetleg átfolyik a kibocsátott vizem ezen a természetvédelmi területen, már akkor egy sokkal bonyolultabb eljárásba vagyok képes belekeveredni. És nyilván az eljárási díjak azok, amelyek még igen jelentős tételt tesznek ki ebből az összegből.

Azt tudom mondani, hogy jelen pillanatban úgy néz ki a helyzet, hogy az „egyablakos” engedélyeztetési rendszerben most minden egyes szakhatóság, amelyet a hatóság bevon az engedélyeztetésbe, külön írja ki a hiánypótlását, külön bekéri külön levélben az eljárási díjakat, nyilván amíg

ezek nincsenek megfizetve, addig nem történik semmi a hatóság részéről, semmilyen munka nem folyik addig. Ezzel szemben korábban, amikor még nem „egyablakos” rendszerünk volt, a vízügyi hatóság mégis össze tudta szedni egy kalap alá az eljárási díjak kifizetésének a módját, és egy levélben tudott tájékoztatni, gyakorlatilag a hatóság egy levélben ki tudta írni az összes szakhatóság hiánypótlását. Ez most, valahogy úgy érezzük, egy kicsit szétszóródott, szétszóródott, és előre nem kiszámítható módon érkeznek mindenhol, tehát a bevont szakhatóságok részéről különböző hiánypótlások, felszólítások, egyebek, ez tehát előre nem kalkulálható, nem belátható. Ezáltal a tervezés ideje, az engedélyeztetés ideje nyilván folyamatosan csak húzódik.

Tegyük fel azt, hogy mégis megszereztük a létesítési engedélyünket, megépítettük a rendszerünket, és elérkeztünk oda, hogy üzemeltetési engedélyt kell szereznünk. Most azt kell elképzelni, hogy a hidrogeológusok a környező kutak, illetve az ismert földtani állapotok alapján megterveznek valamilyen várható vízkémiát, hőmérsékletet, ez nagyjából egy olyan 95 százalékban pontos lehet. Ekkor azonban nincs még meg a végleges kutunk, hiszen csak a létesítési fázisban vagyunk. Megfúrjuk a kutunkat, és akkor ismertté válik a valós hőmérséklet, a valós vízkémia, a valós vízmennyiség. Az üzemeltetésiengedély-kérelemnél gyakorlatilag egy hasonló, teljesen hasonló procedúrában, akár ebben a másfél évig elhúzódó engedélyeztetésben a már ismert vízkémiánkra újra meg kell csinálnunk az összes tanulmányt, az összes, az engedélyeztetési eljárásban kért anyagot újra össze kell állítanunk. Nem látjuk azt, hogy miért van arra szükség, hogy egy termálrendszerrel kétszer végigvigyünk egy ugyanolyan bonyolult engedélyeztetést. Ezt nehezíti még az a helyzet, hogy ha meg is kapom az üzemeltetési engedélyt, ezt az engedélyt öt évre kapom meg, tehát ötévente ugyanezt a procedúrát nekem újra és újra, ahogyan a mögöttes jogszabályok, a ránk vonatkozó jogszabályok változnak, annak függvényében újra és újra végig kell zongorázni. Ha szerencsénk van, akkor mondjuk öt év alatt nem sok minden változott, és akkor két-három hónap alatt – akkor is két-három hónap alatt! – tudok egy meghosszabbított engedélyt kapni, de ha bármilyen jogszabály változott, ez az idő azonnal kihúzódik akár egy évre is, jellemzően egy évre biztosan kihúzódik.

Annyit tennék még hozzá – itt nagyon sokan járunk egy cipőben –, hogy a vízgazdálkodási törvény előírta azt, hogy a vízbázisok tekintetében most már modellt, úgynevezett vízföldtani modellt kell készíteniük a vízhasználóknak. A szakma, legalábbis mi ebben a körben nem igazán értünk ezzel egyet, hiszen most az történik, hogy ezt a modellt, amely gyakorlatilag azt a vízbázist, amelyből én termelek, modellezi, hogy milyen hatással van esetleg a környező vízbázisokra, az alatta, felette lévő vízkészletekre, és ezt a modellt gyakorlatilag a vízhasználóval készítették el. Ők nyilván bevonnak egy szakcéget, amely ezt elkészíti. Azt tudni kell, hogy Magyarországon nem olyan sok szakcég van, tehát tíz alatt van azoknak a szakcégeknek a száma, amelyek ezt képesek elkészíteni. Itt kiemeltem egy szemelvényt, egy képet egy anyagból, ez egy háromdimenziós kép, látszik, hogy a Szeged környéki kutak vannak felvíve egy háromdimenziós hálóra, és gyakorlatilag több ilyen kép készül. Ez egy több millió forintos modellező programmal készülő anyag, amely jellemzően több százezer forintos, inkább egymillió forintos költséget jelent a vízhasználóknak, hogy ezt az anyagot elkészíttesse, és gyakorlatilag csak az anyag elkészítése is legalább 45-60 napra telik, magyarul ezzel újra

húzódik az eljárás. Akik jelen pillanatban itt ülünk, a legtöbb vízhasználónak előírta ezt a szakhatóság, ezt el kell készíteni.

A szakma azt mondta, hogy miért nem készítünk területi ilyen modellt. Ennek egyetlen hátránya van: minél nagyobb a modell, és minél több kutat próbálok vizsgálni – nyilván ennek lenne értelme –, annál időigényesebb, annál több adatot kell bevennem a rendszerbe. Úgy kell egyébként ezt elképzelni, hogy nagyon komoly matematikai számításokat végeznek ezek a számítógépek, és amikor csak egy néhány kutas rendszerrel betáplálom az adatokat, van olyan pillanat, amikor ez a számítógép egy hétig csak számol, matematikai műveleteket old meg, hogy ezt a modellt felállítsa. Na most, el kell tudni képzelni azt, hogy amikor egy térségi modellt, mondjuk egy alföldi modellt betáplálok a számítógépbe, az mennyi időt fog igénybe venni. Másrészt ez már felveti annak a problémáját is, hogy ennek szintén csak akkor van értelme, ha már határon átnyúló területeket is vizsgálok, hiszen ugyanúgy, ahogy a Dél-Alföldön, Bácskában, ahogy hallom, és ahogy az érdeklődés mutatkozik a szerb oldalról, ugyanúgy egyre inkább kívánják hasznosítani a termálenergiát. Magyarul ezeket be kell vonni.

Egy rövid gondolat. Nekem egyébként tudomásomra jutott az, hogy a nálunk illetékes Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság néhány évvel ezelőtt elkészített egy határon átnyúló területi modellt, 3 millió forintért megvásárolták a programot, a modell készen van. Egyetlenegy apró hiba csúszott a gépezetbe: jelen pillanatban a vízügyi igazgatóságnál nincs olyan ember, aki ezt a programot egyáltalán be tudja kapcsolni. Magyarul ott van egy komoly beruházásban megvásárolt, komoly összegekért összerakott modell, nincs frissítve, az azóta fúródott kutak nincsenek felvéve a rendszerbe, innentől kezdve több hónapos munka lenne aktualizálni, ami egyébként, hozzáteszem, abszolút az ő feladatuk lenne, tehát aktualizálni kellene, nyilván egy olyan személy kellene, aki azt tudja kezelni, és akkor működne, nem a vízhasználónak kellene ezt megcsinálnia. Egyébként nem neki kellene ezeket a feladatokat elvégeznie, hanem ez igenis a vízügyi igazgatóság feladata lenne. És mi történik? Azt mondja a vízügyi hatóság, hogy én mondom meg, hogy az a vízkészlet, amit én ki szeretnék venni, rendelkezésre áll-e. Elkészítettem ezt az anyagot, benyújtom a vízügyi igazgatóságnak, majd a vízügyi igazgatóság azt mondja, hogy igen, rendelkezésre áll. Hát... Ezt neki kellene megmondania. A vízügyi hatóság ezt az anyagot bekéri, ezt az egyetlen adatot, hogy igen, rendelkezésre áll, és megy tovább. Ez egy nap lenne, ehelyett 60-70 napokat dolgozunk ezen. Ez egy rövid kis kitérő volt, elnézést kérek! Menjünk tovább!

Jó, tehát megvan az üzemeltetési engedélyünk, és üzemelünk – kezdődik az első nehézség. A visszasajtolási kötelezettséget néhány évvel ezelőtt megszüntette a rendelet megalkotója, gyakorlatilag mindenki fellelegzett, most már ki lehet bocsátani a vizünket. Igen ám, azonban a vízgazdálkodási törvény és a Brüsszelben elfogadott víz keretirányelvünkben vállalt kibocsátási, emissziós normatíváknak megfelelően úgy érezzük, hogy igen szigorú határok közé szorítottak be minket. Ez azt jelenti, hogy megvizsgáltak termálvizek esetében néhány olyan komponenst, amely jellemző a termálvízre, és igen alacsony határértékeket határoztak meg. Ez azt jelenti, hogy az Alföldön lévő közel száz termálkútból igen kevés kút az, talán 10-20 százaléka az, amely valamilyen módon teljesíteni tudja ezeket a határértékeket, a többi kút vizét kezelni kellene. Na most, ezekben azért olyan komponensek vannak, mint például az összesótartalom, és jelenleg nemcsak

Magyarországon, a világon sem rentábilis üzemeltetni, tehát ma Magyarországon a sómentesítés, a sótalánítás egy nem rentábilis üzem. Gyakorlatilag kimondhatjuk, hogy ezen a szinten, ahol mi dolgozunk, üzemeltetünk, ez lehetetlen, vállalhatatlan.

Gyakorlatilag el kell helyeznünk a vizeket, ezeket felszíni vízfolyásba tudjuk elhelyezni. Na, innentől kezdve kezdődik újra – visszatérve az üzemeltetési engedély beszerzéséhez – egy mérhetetlen hosszú procedúra: befogadói nyilatkozatokat, végső befogadói, sok esetben komponensvizsgálatok, monitoringrendszer felállítása, fel kell állítanom egy monitoringrendszert, amellyel évente folyamatos mérésekkel igazolom a vízkészlet kezelője, azaz a vízügyi igazgatóság felé azt, hogy az én vizem nem tesz kárt a környezetbe. Na most, egy ilyen monitoringrendszer ugyanúgy vízjogi létesítésiengedély-, majd később üzemeltetésiengedély-köteles, magyarul érezzük, hogy újra belekeveredtünk egy engedélyezési eljárásba, amit végigjártunk.

Amikor tehát a kertész úgy gondolta, hogy hopp, építék egy termálkutat, van pályázat, van önerőm, és megépítem a termálkutat, nem biztos, hogy három év múlva azt legalisan üzemeltetni tudja, holott egy kút mélyítése három hónap, a felszíni rendszer megépítése mondjuk két hónap, de nem biztos, hogy három év múlva papíron üzemeltetheti azt a kutat.

Kicsit rátérnénk a papírmunkára. Az engedélyeztetés során már dolgoztam kicsit a papírmunkákkal, de ez még nem a kertész feladata volt, ez még a tervező feladata volt, ő ezeket megcsinálta, csúnya szóval élve végiggrundolta a hatóságokon, a szakhatóságokon az ügyet, és üzemeltetünk. Ekkor éri meglepetés a tisztelt vízhasználót: különböző szervektől különböző adatszolgáltatási kötelezettségeket írnak elő. A legsűrűbb adatszolgáltatás, illetve – nem is adatszolgáltatás, ez csak – adatgyűjtés az, hogy napi szinten kell vezetnem egy kútnaplót, amelybe leírom a kútüzem pontos paramétereit. El lehet képzelni, hogy valaki egy többhektáros hajtatóházban dolgozik, mellette a piacot, mindent biztosítani kell, el kell tudni adni az árut, előtte nyilván meg kell tudni termelni, és mellette gyönyörűen folyik a termálvízem, és nekem minden nap vízhőmérsékletet, vízmennyiséget, átlag kitermelt víz és ilyen különböző adatokat kell regisztrálnom, gyűjtenem, és ezt a hatóság adott pillanatban bekérheti, de ha nem is kéri be, nekem évente egyszer be kell nyújtanom ezeket az adatokat. Ezen kívül bányajáradék-fizetési kötelezettségem van, itt is negyedévente számot kell adnom a bányászat felé, hogy mennyi vizet termeltem ki, milyen hőmérsékleten, mennyi bányajáradékot kell fizetnem. Azért mondom el ezeket, hogy miket kérnek, mert nagyjából érezzük, hogy körülbelül ugyanazokat kérik még mindig. Aztán elmúlt az év, az adott év, a következő év januárjában pedig legalább négy, de volt olyan év, amikor öt intézmény vagy öt szerv felé volt jelentési kötelezettségem. Az egyiknek internetes felületen ilyen-olyan OSAP-adatlapot töltsék ki, a másoknak nyomtatványkitöltő programmal ilyen-olyan adatokat szolgáltatassak, nyilván a szokásos bányajáradék-számítás, a vízkészletjárulék-számítások, ezek mind különböző hatóságok vagy szakhatóságok vagy szervek felé különböző adatszolgáltatások, de azt hiszem, elmondhatom azt, hogy az alapadatok, hogy mennyi vizet termeltem ki, milyen hőmérsékleten, milyen mennyiséget, milyen hőenergiát hasznosítottam abban az évben, ezek az adatok egy és ugyanazok. Aztán nyilván vannak még pluszadatok, valaki azt kéri, hogy – mit tudom én – komponensváltozás, vagy tegyek mellé egy méréssorozatot, a monitoringrendszeremnek mondjuk egy mérését, hogy

változott vagy nem változott a kibocsátott víz minősége, nyilván nem változott. Tehát vannak ilyen plusz kis feladatok, de nagyjából ugyanazokat az adatokat kérik.

Azt látjuk, hogy ez a feladat minden évben egyre több, egyre több helyről érkezik egyre több ilyen kérés, azt nem látjuk, hogy ezt miért nem lehet esetleg összefogni egy közös adatbázisba, hogy mindenki egy évben vagy akár negyedévente egy helyre feltölti ezeket az adatokat, és a szakhatóságok, illetve a szervek onnan szépen levezik a maguknak szükséges adatokat. Ma már, a számítástechnika világában, én úgy gondolom, egy gombnyomás lenne az egy okosan felépített program mellett, hogy az adott szakhatóság a neki szükséges adatot egy gombnyomással kinyerje az adott vízhasználó tekintetében.

Akkor itt beszélnék arról, hogy miért van ez a sok papírmunkánk. Azt tapasztaljuk, és nyilván aki a szakmából jött és tervező kolléga, az tudja és látja is, hogy ezek az előírások nyilván a nagy víziközmű-üzemeltető cégekre kiírt szabályrendszerek. Gyakorlatilag mivel külön termálos szabályrendszer nem volt életben, de a jogalkotó nyilván úgy látta, hogy ez is egy kút, ebből is vizet termelek ki, ezt a vizet ugyanúgy felhasználom valahol, aztán elfolyatom, akkor ez a szabályrendszer vélhetően ránk vonatkozóan is ugyanúgy jó lesz, ezáltal beleszorít minket olyan adatszolgáltatási kötelezettségekbe, amit az előbb elmondtam, ami egy termálvízhasználó esetében, én úgy gondolom, hogy nem biztos hogy szükséges. Nyilván van olyan, aminek van értelme, van olyan adat, amit nem kérnek, szerintünk pedig lenne értelme, hogy kérjék, ezekre nem helyeznek hangsúlyt, és gyakorlatilag a víziközműcégek szabályrendszerei mellett próbálunk dolgozni.

Ilyen adat például a kontingens. Amikor én létesítek és üzemeltetni kívánok egy ilyen termálrendszert, meg kell mondanom azt, hogy egy évben mekkora mennyiségű vizet szeretnék kitermelni ebből a vízbázisból – ezt nevezzük mi vízkontingensnek –, ezt úgymond le kell kötnünk, így is írja a hatóság. Ezt a kontingenst le kell kötnünk, ami azt jelenti, hogy mondjuk – beszéljünk kerek számokról! – 100 ezer köbméter vizet szeretnék minden évben kitermelni, és ezt előre meg kell mondanom a létesítési engedélynél, amikor még azt sem tudom, hogy milyen lesz a kutam, milyen hőmérsékletű és milyen mennyiségű vizem lesz, de meg kell tudnom mondani ezt, utána ezt a kontingenst a hatóság nekem leköti, és utána nekem ezzel kell gazdálkodnom. Nyilván lehet módosítani a kontingenst, de utána megint egy pár hetet-hónapot csúszok, csak azért, mert kontingenst módosítottam. Na, mindegy, van egy lekötött kontingensem, és azt mondja a szabály, hogy ebbe 80-110 százalékos mértékben bele kell férnem. Név nélkül mondom, hogy van olyan kertész kolléga, aki ezt alulteljesítette, magyarul nem termelt ki annyi vizet, mint amennyit a kontingensben lekötött, és ezért több millió forintos bírságot kapott. Ez normális? – kérdezem. Tehát lekötök 100 ezer köbmétert, de jó időjárásom volt, nem volt olyan kemény tele, nem vettem ki, csak 60 ezer köbméter vizet, alulfogyasztottam, és több millió forintos bírságot ró ki a hatóság. Bocsánat!

Megpróbáltam néhány dologra rávilágítani az előzőekben, aztán majd a kollégák egy kis fórum keretében még kiegészítik ezeket más gondolatokkal, ezek volnának a fő csapásirányok.

A mi célunk az, hogy ezeken az eljárásokon, főleg az eljárásrenden, az adatszolgáltatások rendjén valami olyan kompromisszumos megoldást találjunk, ahol mindenki megkapja a neki kellő adathalmazt, és gyakorlatilag

ne kelljen egy kertésznek folyamatosan a számítógép vagy a papír mellett ülnie, tudjon foglalkozni a kertészetével, és ne azon izguljon, hogy tudok-e pályázni, lesz-e engedélyem vagy lesz-e üzemeltetési engedélyem, le fogom-e tudni zárni majd a pályázatomat, mert még mindig az üzemeltetési engedélyre várok, de már jönne a támogató szervezet, és zárná le a pályázatomat, és ott lebeg a levegőben, hogy esetleg visszavonják a támogatásomat, mert még nincs üzemeltetési engedélyem, holott már egy éve működőképes a rendszerem. Tehát egy olyan rendszert szeretnénk kialakítani, vagy egy olyan rendszer kialakítását támogatnánk, ahol ez egy kicsit egyszerűbben, gördülékenyebben megy, amit nyilván a szakma bevonásával, a gyakorlati tapasztalatok hozzáadásával alakítanánk ki. Mi arra gondoltunk, csak így halkán megjegyezve, hogy esetlegesen azt is meg kellene vizsgálni, hogy kicsit elválnánk a vizes, a vízműves, most már kimondjuk, hogy a víziközmű- vagy a vízműves szakmától, és esetlegesen megvizsgálnánk azt, hogy a termálhasználók esetében van-e értelme mondjuk a kontingensnek, vagy ha van kontingens, akkor vegye figyelembe a jogalkotó azt, hogy az időjárás és az egyéb körülmények ezt befolyásolhatják, és akkor ne kelljen már azért fizetnem, mert nem vettem ki annyi vizet, mert jó idő volt! Ezen gondolatok mentén valahol egy kicsit finomítani kellene a rendszert, egy kicsit elválni a vizes szakmától, és a termálvízhasználókra alkotott szabályrendszerek szerint kellene működni, a cél igazából ez lenne.

Akkor egy kicsit, néhány gondolatban összefoglalnám, amiről szóltam. Beszéltünk az eljárási rend bonyolultságáról, az idő- és a költségigényéről, és egy nagyon fontos gondolat itt a 2. pont, amit a végére hagytam. A vízkibocsátásról beszéltem, hogy az engedélyezés során a hatóság ma már a vízvédelemre helyezik a hangsúlyt, őket az, hogy most milyen minőségű vagy milyen anyagokat építetek be a rendszerembe, vagy hogy milyen hosszú idő alatt épült meg a rendszerem, igazából nem érdekli őket, igazából csak az érdekli őket, hogy a vízvédelem és a környezetvédelem a jogszabályoknak megfelelően működjön a beruházásom során, és nagyon szigorú határértékekre próbál engem szorítani.

Ismerek, tudok olyan beruházást, én éltem meg, ahol a hatóság szó szerint azt mondta, hogy nem építheti meg a leendő vízhasználó azt a termálrendszert, mert nem fogja tudni elhelyezni sehova a vizet, és ne is fogjon hozzá, az akarat, a pénz, minden megvan, és azt mondta a hatóság, hogy ne építsd meg, nem fogod tudni használni a rendszered, nem fogunk engedélyt adni rá – ilyen világot élünk. Csak egyetlenegy probléma van ezzel: vajon mérlegeli-e a hatóság azt, hogy ha nem építem meg a termálrendszeremet, fosszilis energiából próbálom ezt az energiát előállítani. Jelenleg semmilyen mérlegelés nincs a rendszerben. Egyébként ezt egy energetikus vagy akár mi, gépészek is, vízgépészek is be tudnánk mutatni egy egyszerű számítással, hogy igenis a termálvíz használatával évente ezer tonna, tehát egy rendszer esetében akár ezer tonna CO₂-ről beszélünk, ettől óvjuk meg a Föld bolygót, és nem nézi az eljáró hatóság, hogy mi lenne, hogyha én most elkezdeném ezt a széndioxidot kibocsátani, akkor nyilván kéményadó, füstadó, s a többi, s a többi, lenne, tehát akkor ott szankcionálna, de nem mérlegeli azt, hogy melyik lenne a jó megoldás, nem nézi azt, hogy a legkisebb környezetkárosító valóban a termálvíz, és akkor adjunk már rá engedélyt, és akkor nézzük már meg, hogy lehet-e egyedi határértéket megszabni. Korábban azért volt arra lehetőség, hogy egyedi határértékkel üzemelhessünk, ma már, úgy látom, ez sem működik, és egyre inkább nem fog működni.

A következő ábrán újra a használt vizek elhelyezéséről van szó, folyamatosan e körül van mindig a probléma, ezt nem győzöm hangsúlyozni. Amit hiányolunk a rendszerből, az az, hogy mi is tudjuk a problémát, és – ahogy a legelején mondtam – nem célunk az, hogy elszennyezzük a felszíni vizeinket. Egyébként javasolom mindenkinek, aki most ismerkedik a témával, hogy egy-egy ilyen monitoringrendszer adatait nézze meg, nézze meg, hogy a nagyon szennyezőnek hitt termálvizek kibocsátását követően milyen ökoszisztéma alakul ki abban a csatornába, amelybe beépítettük a vizet. Ismert olyan rendszer, ahol például már fenn kell tartani a termálvíz-bevezetést, mert olyan ökoszisztéma alakult ki, amelyet a továbbiakban is fenn kell tartani, tehát most már kérjük, hogy továbbra is menjen be a termálvíz a rendszerbe. Érezzük a problémát, jó, valóban vannak olyan termálkutak, amelyeknek valóban van fenoltartalma, az összsótartalma magasabb, de nem látjuk azt, hogy esetleg támogatná a rendszer azt, hogy akkor a vízelhelyezéssel vagy csatornarendszerek kiépítésével könnyítené a helyzetünket. Van olyan kertészet is, ahol tényleg az akarat, a pénz, minden megvan, nyilván termálvíz is van a föld alatt, és nincs csatornahálózat, ahova egyáltalán el tudná vezetni a vizet, és így, bumm, megállt az egész, tehát nem építhet; fűt tovább szénnel, gázzal, amivel tud és akar, és bocsátja ki a széndioxidot, mert nincs csatornahálózat. Egyelőre tehát nincs meg a rendszerben, és egyébként szerintem még a technikai oldalról is sokat kell fejlődnie ebben az ügyben, de a pénzügyi támogatási rendszer sem áll a rendelkezésünkre abban, hogy ebben a vízelhelyezés ügyben egyáltalán valamit tudjunk kezdeni, felszíni tőrendszer kialakítása, csatornahálózat, akár vezeték kiépítése nagyobb vízfolyásokhoz.

A következő ábrán újra a kontingensről beszélek, megemlítem, hogy erre véleményünk szerint nem igazán lenne szükség, vagy nem ebben a formában lenne rá szükség. Nyilván ennek a kontingensnek is van értelme, de nem biztos, hogy nálunk ilyen komolyan, keményen kellene szankcionálni, mint ahogy a víziközműcégeknél szankcionál a hatóság.

Egy fontos gondolat a végére: ahhoz, hogy a kertészek versenyképesek maradjanak a piacon, ahhoz olcsó energiára van szükségünk. Ez az utolsó lehetőségünk arra az olcsó energiára, hogy piacon maradjunk. Én nagyon sok kertészt ismerek, és látom azt, hogy a piac és az importáru folyamatos jelenléte nagyon meghatározó, tehát ez egy nagyon komoly probléma, és hogyha nincs meg ez az előnyünk, hogy egy olcsó energiával fel tudjuk venni a versenyt az importáruval, akkor el fog minket önteni az importáru, és halkán megjegyzem, hogy az importáru megjelenésével azért komoly manipulációk is vannak. Csak egy betűszót mondanék: EKÁER-rendszer. Tehát ha megjelenik az importáru, ez komoly bevételkiesést jelenthet az államnak a különböző áfa-, EKÁER- és egyéb manipulációk mentén.

Mi tehát úgy gondoljuk, hogy fontos lépni, fontos az, hogy meghallgassanak minket, hogy valamilyen úton elinduljunk, és hogy valamilyen könnyítést ezeken az említett problémákon tegyünk annak érdekében, hogy igen, ott tudjunk maradni a piacon, és továbbra is ki tudjuk szorítani az importárut.

Köszönöm szépen a figyelmüket, és akkor várom a kollégák, az üzemeltetők és főként a tervező kollégák hozzászólását, gondolom, hogy lesznek hozzászólások. Még egyszer köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen a tájékoztatót, az előadást. Én is azt javaslom, hogy először a munka oldaláról, valóban a felhasználók oldaláról hallgassuk meg a véleményeket, utána pedig majd szeretném kérni a minisztériumok képviselőit, hogy reagáljanak ezekre a felvetésekre. Az első hozzászólót szeretném látni... *(Jelzésre:)* Gubacsi Zoltán!

Hozzászólások

GUBACSI ZOLTÁN (FuitVeb): Gubacsi Zoltán vagyona FruitVeb képviseletében, a FruitVeben belüli hajtató kertészeket és a Kert-Ész Klub hajtató termelőit képviseljük. Kicsit a fejlesztés oldaláról szeretném megvilágítani ezt a témakérdést. Van egy elfogadott vidékfejlesztési programunk, amely 2016 augusztusában került elfogadásra Brüsszelben, és abban a vidékfejlesztési programban azt vállalta a magyar kormány, hogy a kertészeti pályázatokon belül, de nemcsak a kertészeti pályázatokon belül, hanem akár az állattartást tekintve is vállalja azt, hogy minél több megújuló energiaforrás fog az elkövetkezendő öt évben a beruházásokban megvalósulni. Kiemelt mind az állattartás, mind a kertészet számára, igazándiból itt a kertészet ami a jelentős, a termálkutak hasznosítása, és itt az került megfogalmazásra, hogy: „A művelet a geotermikusenergia-előállításra vonatkozó célterületen megfelel a víz keretirányelv előírásainak és a termálvíz-hasznosításra vonatkozó ajánlásoknak, valamint eleget tesz a használt termálvizek felszíni vizekbe történő elhelyezését szabályozó előírásoknak.”, tehát lényegében azt vállaltuk és azt írtuk le a vidékfejlesztési programban, hogy ezeknek a termálkutaknak a megfúrása és üzemeltetése zöld utat fog kapni, és ez meg fog valósulni. Ahhoz, hogy ezt a célt elérjük, ahhoz mindenféleképpen lehetőséget kell adni a kertészeknek arra, hogy a beruházásokat meg is tudják valósítani.

Beszéltünk arról, Csaba is elmondta, hogy körülbelül 200-280 kút működik Magyarországon, amely kertészeti felhasználású, és lényegében ami ténylegesen használható fűtésre, mert vannak olyan állattartótelepek, ahol 30 fok fölötti a hőmérséklet, és már rögtön termálvíznek kezelik, de ezt itatásra használják, és nem fűtésre, tehát lehet azt mondani, ha egy szűkebb számot veszünk, hogy 200 alatti az a termálkútszám, amit fűtésre használnak. A fejlesztéseknél van egy korlát, hogy mekkora az a beruházási és támogatási összeg, amit fel tudnak használni a kertészek. A jelenlegi tervezett durván 30 milliárd forintos keretösszegeből – ez növényházat és termálkutat is tartalmaz – olyan 100 hektár növényház tud megépülni. A fejlesztések egy része már meglévő termálkutakra alapul, vannak olyan fejlesztések, zöldmezős beruházások, ahol új termálkút fúrása történik meg, becsléseink szerint ez egy maximálisan 30-40 darab termálkutat jelent, tehát lényegében egy 15-20 százalékos emelkedés fog történni, azaz nem várható egy akkora robbanás, mint amire mondjuk laikusok számítanak, és egy olyan mértékű környezetszennyezés, amit az új pályázatok fognak előidézni. A támogatásintenzitás magasabb, mint az előző ciklusban volt, tehát 50 százalékos, ami mindenféleképpen motiváló tényező, de ehhez a beruházásoknak meg is kell valósulniuk.

Ez a 15-20 százalékos emelkedés azt jelenti, hogy nem lesz olyan magas kibocsátás, és nem kell attól félni, hogy bármilyen olyan környezetterhelés történik pluszban a pályázatok által az elkövetkező öt évben, amitől nagyon tartani kellene, tehát majdnem azt lehet mondani, hogy a jelenlegi szintről beszélhetünk, és egy kis emelkedés fog történni. Összességében úgy látjuk,

hogy maga ez az 700-750 darab termálkút nem akkora környezetterhelés, hogy ettől mondjuk hosszabb távon tartani kellene, és egy olyan szabályozást és korlátozást kellene felállítani, ami megbénítja ezt a lehetőséget.

Csaba elmondta az előadásában, hogy lehetőséget kell adni a kertészeti ágazatnak, hogy fejlődjön és megmaradjon. Ennek az alapja a termálvíz megléte. Nem vagyunk kertészeti nagyhatalom, de ha megnézzük Hollandiát és Lengyelországot, ahol az elmúlt 30-40 évben vezető helyre kerültek az üvegházi hajtatásban, mind a két ország rendelkezik olcsóenergia-lehetőséggel: Hollandiának gáztartalékai vannak, az ottani gázár, a beszerzési költség fele a hazai gázáraknak, saját gázzal beszélünk az ő esetükben, a lengyel kollégák pedig saját szénbányákkal rendelkeznek, ahol legutoljára voltunk egy szakmai úton, ott 30 kilométerre volt egy 30 hektáros kertészettől a szénbánya. Tehát az ő fűtési költségeik a mi gáz- és szénalapú költségeinknek a felét teszik ki mindkét esetben, így lehet rentábilisan hosszabb távon termelni, és mind a két energiaforrás fosszilis, nekünk rendelkezésre áll megújuló energiaforrás, és ezzel tudunk igazándiból mi fejlődni és dolgozni.

Azt is látjuk, egyértelmű, hogy az importnyomás folyamatosan növekszik 2004 óta, tehát az uniós csatlakozás miatt korlátozásokat nem tudunk bevezetni. Egy lehetőségünk van: hogyha versenyképesek maradunk, és ennek a garanciája az, hogy fejlesztünk, ha nem fejlesztünk, akkor egyértelműen lemaradunk, és termálenergia nélkül nincs lehetőség fejleszteni. Ha felállítanánk egy statisztikát, hogy melyik kertész tud fejleszteni, aki termállal fűt, vagy aki szénrel vagy gázzal, egyértelműen ki lehetne jelteni, hogy csak az tud fejleszteni, aki termálenergiával tud fűteni. Hosszabb távon tehát ez a stratégia és a lehetőség, amit ki kell használni.

Nekünk is az a javaslatunk, ami a Csaba előadásában is fel volt vetítve, hogy mi is úgy gondoljuk, hogy önálló jogszabályban, önállóan kell kezelni a termálkérdést, és egy olyan jogszabályt kell létrehozni, amely teljesen tiszta, nem zavaros, átlátható, és biztosítja mind az engedélyeztetési folyamatnak a gyorsaságát, mind az üzemeltetési lehetőségeket. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Vannak további hozzászólások? *(Jelzésre:)* Faragó László!

FARAGÓ LÁSZLÓ (Floratom Kft.): Köszönöm szépen. Faragó László vagyok, és a Floratom-csoporttól jöttem. Amivel a Zoli befejezte, azzal kezdeném, hogy mindenképpen szükséges lenne egy, a termálvízre vonatkozó önálló jogszabály létrehozása, és alá is támasztom ezt a mondandómat. Gyakorlatilag az előadás anyagában láttuk, hogy 17 különböző jogszabály van, amely a termálvízkérdéssel foglalkozik, és ez gyakorlatilag a vízügyi igazgatóságoknak, illetve a vízügyi hatóságnak nagyon tág lehetőséget ad a különböző hiánypótlásokra és a különböző előírások betartására, illetve az előírások kiírására.

Azzal kezdeném, hogy nekünk is 2014-ben jártak le a vízjogi engedélyeink, mint ahogy majdnem mindenkinek. Jogkövető polgárként 30 nappal a lejárát előtt beadtuk az engedélykérelmeket, szám szerint hatot, hat kertészetnek külön. Azt azért elmondanám, hogy ebből egyetlenegy engedélyünk van meg jelen pillanatban, az összes többi nincs. Amint beadtuk ezeket az engedélyeket, gyakorlatilag a katasztrófavédelemhez tartozó vízügyi hatóság öt oldalban előírta a hiánypótlást, amelyben olyan tételek is

szerepeltek, amelyek véleményünk szerint létesítéskor irandóak elő. Megjegyezném még azt, hogy a beadott engedélyek mindegyike arra vonatkozott – több módosítás volt korábban, mert ezek a rendszerek 35 éve üzemelnek nálunk, tehát több módosítás volt –, hogy az utolsó vízjogi engedélyhez képest változatlan tartalommal kértük meg a módosítást a határidőre vonatkozóan. Erre kaptuk ezt az ötoldalas hiánypótlást, amiben gyakorlatilag a teljes vízjogi engedélyezési dokumentációt újra kérik, nem beszélve termásvíz-kivételezésre vonatkozó vízföldtani modellről. Végül is a békesség kedvéért megcsináltattuk körülbelül 7 millió forint értékben, de egyértelműen ki merem jelenteni, hogy ezt csak a létesítéskor lehetne előírni – ettől függetlenül a békesség kedvéért megcsináltuk.

Gyakorlatilag amint ezek a rendszerek elkészültek, utána jöttek a vízügyi igazgatóság befogadó nyilatkozatai. Ők ismételten vízjogi engedélyezési eljárást írtak elő, aminek egy része hál' istennek a másiknál elkészült, de még pótolnunk kellett bizonyos dolgokat. Gyakorlatilag befogadó nyilatkozatunk egyetlenegy van, amit megadott a vízügyi igazgatóság, a többinél hiánypótlást írt elő, illetve egyet már elutasított. Nem tudom, valószínűleg Szeged nagyon messze van Budapeستől, mert azok a kollégák, akik ott dolgoznak, valószínűleg nem olvasták és nem hallották azt a kormányzati szándékot, amelynek értelmében az ilyenén tevékenységet támogatni kellene.

Mondanék egy jó példát is. Baranya megye valószínűleg közelebb van Budapesthez, én ugyan sokkal többet szoktam addig autózni, amire odaérek, de biztos így van, mert Szigetváron is van egy kertészetünk, ahol szintén ugyanilyen procedúra volt, lejárt a vízjogi engedély, meg kellett hosszabbítani, és gyakorlatilag három hónap alatt sikerült meghosszabbíttatni ezt az engedélyt, igaz, az összes szakhatóság kijött, korrektül helyszíni szemlézett, ezt követően megkaptuk az engedélyt, és azóta is tud működni a rendszer.

Ezzel az elhúzódo eljárással valószínűleg nem vagyunk egyedül, de a kollégák majd elmondják, és ebben egyetlenegy probléma van. Nem akarnék ötletet adni a vízügyi igazgatóságnak, de úgy is fel lehet fogni, hogy gyakorlatilag engedély nélküli vízkitermelés folyik, ugyan én beadtam határidőben az engedélykérelmet, de még sincs engedélyem, és a hiánypótlás miatt nincs. Tehát van ilyen értelmezése is a történetnek. Ez azt jelenti, hogy körülbelül, azt hiszem, tízszeres bírságot vagy tízszeres vízkészlet-használati járulék fizetését írná elő a rendszer, de ezzel még hál' istennek nem foglalkoztak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tessék, van-e további hozzászólás, vélemény? *(Jelzésre:)* Nagygál János, parancsolj!

NAGYGÁL JÁNOS (Árpád-Agrár Zrt.): Nagygál János vagyok az Árpád-Agrár Zrt. és cégcsoportja képviselőjében. Itt szó volt arról, hogy a hatóságok többször bekérik ugyanazokat az adatokat. Ebbe sajnos mi is belefutottunk. Úgy tudom egyébként, hogy a Ket. ezt megfelelőképpen rendezi, csak sehol nem tartják be a tisztelt hatóságok. Ilyenbe belefutottam tavaly is, az idei évben is, a tavalyi évben jótékonyan azt mondták, hogy próbáljam meg nem megnehezíteni a dolgokat, és küldjem be ugyanazt az anyagot, amit már más hatóság bekért. Az idén kicsit keményebb próbáltam lenni, és nem voltam hajlandó ugyanannak a csapatnak újból beküldeni azt az adatszolgáltatást, augusztusban jött egy újabb felszólítás, majd egy késedelmi

mulasztási bírsággal díjazták az elmúlt hónapban, és így nyilván be kellett hogy küldjem. Úgy gondolom, hogy ez a magatartás a hatóság részéről nem elfogadható, hiszen tőlünk azt várják, hogy jogkövetők legyünk, és úgy gondolom, jobban elvárhatja a felhasználó is, hogy a hatóság is legyen jogkövető ez ügyben.

Még egy fontos dolog: az engedélyek kezelése. Nagyon sok olyan engedély van, amelyek gyakorlatilag jogfolytonosak az 1960-as évek végétől, a '70-es évek elejétől, és a hatóság sokszor bekéri az eredeti engedélyeket, mert valamilyen oknál fogva náluk a nyilvántartásban az eredeti engedélyben kiadott adatok nem szerepelnek, nem található meg. Ezek legtöbbször sajnos a tulajdonos cégeknél sincs meg, hiszen azóta elég nagy változások voltak, illetve több mint 40 év eltelt. Ez mindenképpen egy komoly probléma. Többször kértük az engedélykiadó hatóságokat, hogy az engedélyeket ne csak módosítsák az eredeti engedélyekre hivatkozva, hanem minden újra kiadott engedélyben szerepeltessék a legelső engedélyben megjelenő kútdatokat és egyéb fontos adatokat – ez a mai napig nem történt meg. Előfordult az is, hogy felszólítottak egy-egy engedély meghosszabbítására, amelyet egy évvel azelőtt meghosszabbítottunk, majd ezt tisztázva kérték, hogy akkor küldjük már meg azt az engedélyt, mert önállóan nem található meg a nyilvántartásban. Ezek, úgy gondolom, olyan anomáliák, amelyeket nem szabad megengedni.

Még egy fontos dolgot felírtam: jövő év júliusától, ha jól tudom, ismét VKJ-köteles lesz az öntözővíz. Ez a kertészekre további súlyos terhet fog róni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Nem nagyon látok jelentkezőt... *(Jelzésre:)* De, parancsolj, Szita Gábor!

SZITA GÁBOR (Magyar Geotermális Egyesület): Szita Gábor vagyok a Geotermális Egyesülettől. Én azt hiszem, hogy itt az alapvető gond az, amit Lajkó Csaba is megfogalmazott, de a többiek is a Dél-Alföldről Faragó Lacival együtt, hogy a felhasználók és a hatóságok egész egyszerűen nincsenek pariban egymással. Az államigazgatás az elmúlt időszakban olyan mértékben pusztult le, hogy nincsenek szakemberek, akik vannak, azok leginkább elhagyják ezt a pályát, ezért is húzódnak az engedélyezési eljárások, illetve azért, mert nincs meg az a bátorság az ott dolgozó emberekben, ami egyébként meglehetne, ha szakmai alapon néznék a dolgokat. Márpedig itt most nem az van, ebben a világban nem az működik, hanem mindenki igyekszik a hátát biztonságban tartani és a jogszabályok alapján dönteni, a jogszabályok erdejében pedig állandóan csak elveszünk. Ebből az egyik kiút valóban az lehetne, hogyha egy önálló jogszabályt alkotnánk a saját magunk részére. Ennek a lehetőségét az egyesületünk már elkezdte vizsgálni, gyakorlatilag nem ebből a kiindulásból, amit a Laci mondott, de nyilvánvalóan erre is gyógyírt adhat akkor, hogyha találunk magunknak egy jó hatóságot. Pillanatnyilag erre nemigen látok lehetőséget, mert a környezetvédelmet is és a vízügyi igazgatási szerveket is összevissza rángatták az utóbbi időben, és ez, akárhogy is vesszük, ennek az egész szakmának nem tett jót.

Szerintem a problémakör, tehát amit most itt felvetettünk, leginkább ide vezethető vissza, és olyan problémák, mint hogy például egy vízjogi engedélyt, egy üzemeltetési engedélyt öt évre adnak ki, ami egy energetikai rendszernél, de nyilván nem csak egy energetikai rendszernél, hanem egy valamire való befektetésnél, egy kertészeti beruházásnál is semmi, így

gyakorlatilag nem lehet üzleti tervet sem produkálni, ha öt év után azt mondhatja valaki, hogy most akkor fejezd be ezt a működésedet. Ilyen kérdésekkel tehát már nem is nagyon lehet foglalkozni, mert ez egyébként egy évtizede így van, és azzal sem, hogy a vízkészletjárulék-kontingense hogyan néz ki, ám bár én ezt pontosan nem értem, mert én úgy tudtam, régebben úgy volt, hogy ha a 80 százalékot nem éri el, akkor ki kellett fizetni a 80 százaléknyt, de külön bírságot nem kellett fizetni. Nem tudom, hogy ez... *(Közbeszólás: Most is így van.)* Tehát a büntetés az, hogy ki kell fizetni a 80 százalékot, de ezt simán megcsináltuk mi is az én céggel még régebben, azért, hogy megmaradjon a kontingens. De ilyen kérdésekkel igazából nem tudunk foglalkozni, mert az a probléma, és én azt látom – és csak összefoglalva tudom elmondani –, hogy a vízügyi igazgatóságok is, amelyek most komoly szerepben vannak, mert vagyongazdálkodási jogkörrel rendelkeznek, és a hatóságok sem tudják a feladataikat a megfelelő szinten ellátni, és ez államigazgatási kérdés.

Ki kell mondani azt, hogy a hatóság egyszerűen nem így van a Katasztrófavédelmi Igazgatóságoknál, ez egy hibás döntés volt. Nem tudom, hogy mi lenne a jó, de biztos, hogy most nem jó ez a helyzet. Mi is fordultunk a Katasztrófavédelmi Főigazgatósághoz, hogy a létesítési engedélyezés időtartama rövidebb legyen, konkrét javaslatokat tettünk rá – nem érkezett rá válasz fél éve. Hogyha nem foglalkoznak a dolgokkal, akkor ez az ügy nem jó helyen van, akkor el kell tenni onnan máshova.

A fosszilis energiahordozó kontra geotermikus energia vagy termásvíz, ez is egy olyan kérdéskör, amit majd akkor lesz érdemes megvizsgálni, hogyha egyébként egy rendszer elkezd jól működni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. *(Jelzésre:)* Rácz József!

RÁCZ JÓZSEF (Kert-Ész Klub, Prémium Kert Kft.): Köszönöm. Rácz József, a Kert-Ész Klub elnöke és a Prémium Kert Kft. ügyvezető igazgatója vagyok. Én nagyon röviden kicsit a piac oldaláról szeretnék hozzászólni, hiszen az előadó is említette, hogy egyáltalán nem közömbös, hogy a piac ellátása és a folyamatos biztosítása hazai vagy importáruval történik. Ha nagyon leegyszerűsítsem a kérdést, akkor nyugodtan mondhatom azt, hogy el kellene döntenünk, hogy öthónapos ellátási szezon szeretnénk magyar áruból, vagy pedig tízhónapost – termállal nemcsak tíz, hanem 12 hónap is lehetne, de két hónap azért kell az újratelepítésre meg az átállásra –, mert márciustól decemberig tudunk hazai ellátást biztosítani, egyébként meg ez leszűkül a júliustól októberig terjedő időszakra, amivel szerintem nem vagyunk versenyképesek.

Két példát hadd említsek! Nem tudom, mennyire figyelték a jelenlévők, de az utóbbi néhány évben, most már mondhatom azt, hogy a negyedik évben az egyik legnagyobb kiskereskedelmi hálózat – mondhatom a nevét, mert ez előnyére válik –, a Tesco most már magyar fürtös paradicsommal csinálja a húsvéti akcióját, ami azt jelenti, hogy hol márciusban, hol pedig áprilisban. Erre jó néhány évvel ezelőtt nem volt még példa, mert tudjuk, hogy az áruház, amikor dönt, akkor azt nézi, hogy van-e elérhető mennyiség, és az megfelelőképpen versenyképes-e az importtal mind árban, mind minőségben. A Tesco felmérte ezt a helyzetet, és a Kert-Ész Klubnak a jó nagy beszállítói körét is figyelembe véve el merete vállalni az utóbbi néhány évben, hogy hazai paradicsommal indítja a szezon, és akciózva, ami azt jelenti, hogy olyan

mennyiséget tud biztosítani a piacnak ebben az időszakban ez a termelői kör termálfűtéssel, hogy ezt a Tesco fel meri vállalni.

A másik példa, de már egy negatív példa, hogy nehogy úgy járjunk bizonyos hajtatott termékekkel, mint például ahogy az őszibarackkal jártunk, hogy vannak olyan hálózatok, amelyek arra a másfél-két hónapos időszakra, amíg a magyar őszibarack szezonja tart, be sem listázzák a terméket, mert azt mondják, hogy nekik több a nyűg, a probléma, kockázatosabb a minőség, az ellátás, mint hogyha folyamatosan olással vagy spanyollal oldják meg ezt egész évben, és akkor márciustól novemberig szintén van barack; igaz, hogy nem hazai, de jó minőségű, mondhatjuk azt, hogy szállítást bíró termék minőségben ott van a pultokon, és a hazai barack kiszorul az áruházláncok pultjáról. Köszönöm szépen, röviden csak ennyit szerettem volna mondani.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ha megkérhetném a minisztériumok képviselőit, hogy reagáljanak az elhangzottakra! Sorrendet nem mondom. *(Derültség. – Senki nem jelentkezik.)* Akkor a Belügyminisztérium képviselőjét szeretném felkérni.

Reflexiók

JELINEK GABRIELLA főosztályvezető-helyettes (Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Hallgatóság! Jelinek Gabriella vagyok a Belügyminisztérium Vízügyi-gazdálkodási főosztályáról. Először is azzal kezdeném, hogy nagyon szépen köszönjük a meghívást erre a tárgyalásra, és hogy meghallgathattuk az itt lévők problémáit a termálvíz-hasznosítással kapcsolatban. Köszönjük a dokumentumot is, amelyet megkaptunk a „Termálvíz hasznosításának nehézségei a mezőgazdaságban” címmel. Összefoglalóan annyit szeretnék mondani, hogy mind az itt elhangzottak alapján, mind pedig a tanulmány alapján már régebben is kezdeményeztünk a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával egy együttműködési megállapodást, ez az együttműködési megállapodás egy-két héttel ezelőtt aláírásra került a belügyminiszter úr és a NAK elnöke között. Ezen belül most már mind a szakmai anyagra támaszkodva, mind pedig a megállapodás alapján el tudjuk kezdeni azt a szakmai munkát a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával és a Geotermális Egyesület bevonásával is, amely reményeink szerint előrelépést vagy egy olyan kompromisszumos megoldást tud eredményezni, amely – mint azt itt az első előadó úr is mondta – a vizek védelmének is megfelel és a termálvízzel fűtő, illetve a geotermikus energiát hasznosító kertészeteknek is valamilyen módon előrelépést fog jelenteni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Akkor visszakerdeznék. Arról nem eshet szó esetleg, hogy egy önálló kérdésként kezeljük a geotermális energia felhasználását törvényi szinten? Ezt csak mint véleményt kérdezem, mert elhangzott itt a felvetések között nem is egyszer nem is egy hozzászóló részéről. Tehát ön szerint kialakítható-e egy önálló jogszabályi háttér a termálvíz hasznosítása vonatkozásában? Lát-e erre esélyt? – akkor inkább így fogalmazok.

JELINEK GABRIELLA főosztályvezető-helyettes (Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság): Erre vonatkozóan nincsen mandátumunk *(Derültség.)*, hogy erre válaszoljunk.

ELNÖK: Ezt már ismerem. *(Derültség.)*

JELINEK GABRIELLA főosztályvezető-helyettes (Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság): Továbbítani fogjuk a kérdést a vezetés felé.

ELNÖK: Elnézést, hogy majdnem ilyen párbeszéddé alakult ez a történet, de hozzáteszem, hogy én azért ezt a kérdéskört, ezt a felvetést nem vetném el, mert személy szerint attól tartok én is, mint korábbi termálvíz-felhasználó – csak szeretném jelezni ezt a minisztérium képviselőinek, hogy jelentős részben én is tisztában vagyok a történésekkel mint korábbi gyakorló –, és én nem tartom ördögtől valónak egy ilyen jogszabály kialakítását, ami természetesen a megfelelő környezetvédelmi, tudatos gazdálkodási és egyéb feltételeket biztosít. Mert én attól tartok – most őszintén mondom –, hogy a különböző víz keretirányelvből és az összes többi jogszabályból egy olyan... majdnem mondtam, hogy mi lesz belőle..., tehát egy valami olyan összegyúrt dolog lesz, ami nem biztos hogy pont annak a körnek, a kertészeti körnek biztonságot jelent. Azt hiszem, nagyjából értik, hogy mit akarok ezzel mondani. Tehát én nem vagyok róla meggyőződve, hogy ha most mi az ivóvízprogramtól kezdve a szennyvízprogramig mindent egybegyúrunk a termálvízzel, akkor abból az a termálvíz-hasznosítók számára egy olyan – ahogy ön fogalmazott: – kompromisszumos javaslat lehet, amely hosszú távon biztosítja ezeknek a kertészeteknek a jövőjét, mert ebben teljes mértékben egyetértek. Ha önök netalántán... Azért itt az asztalnál elég sokan vannak olyanok, akik gazdálkodók, és hogyha elindítanak egy fejlesztést, az általában banki kapcsolatok, banki háttér nélkül megkerülhetetlen, és nehezen hiszem el és nehezen fogadom el azt, hogy egy ötéves üzemeltetési engedélynek egy bank örömmel tapsol, hogy örülök, hogy akkor öt évig biztonságban van. Nem fog tapsolni, sőt ő lesz az első, aki azt mondja, hogy minimum 10 vagy 15 év.

Elnézést, nem akarom a két dolgot összehasonlítani, de éppen a mostani vadászati törvény elfogadása egy óriási előrelépés volt az agrárium és a vadgazdálkodás részéről, amikor kimondja, hogy egy 20 éves tervezési stádium lesz. Végre! Azt kell mondanom, hogy végre eljutottunk odáig, hogy lehessen tervezni, hogy tervezhető legyen az életünk! És ez nagyon fontos szerintem a termálenergia vonatkozásában is, hogy minimum 10 év, de még a 15 sem sok, de mondjuk a 10 év az, ami talán belátható még úgy, ahogy, tehát ezeket az engedélyeket legalább egy tízéves időszakra adják ki! Azok a termálkutak, azok az üvegházak, azok a technológiák nem öt évre készülnek. Tudjuk, hogy Szentesen 1958-óta a mai napig is működik az első termálkút, ugye, János, jól tudom? *(Nagygál János: Úgy van, a kórháznál.)* A kórháznál.

JELINEK GABRIELLA főosztályvezető-helyettes (Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság): Akkor erre a konkrét dologra azzal reagálnék, hogy a vízjogi engedélyezésről szóló kormányrendeletben nincsen előírva, hogy öt évre kell kiadni az engedélyt, az van előírva, hogy határozott időre kell kiadni az engedélyt. Az ötéves felülvizsgálati kötelezettség a környezeti hatásvizsgálati eljárásról szóló szabályozásban van, amire viszont, ha jól tudom, irányelvi előírás van, tehát az ötéves felülvizsgálatra. Tehát ami jobban megszorítja a gazdálkodót, az

abban az esetben történik, hogyha olyan mennyiségben termeli ki a vizet, ami miatt már a környezeti hatásvizsgálati eljárás alá tartozik, és mondjuk környezetvédelmi engedélyt fog kapni, és ez az engedély viszont ötévente felülvizsgálendő, úgy tudom, de jelen pillanatban ez nem a mi tárcánkhoz tartozik.

ELNÖK: Ne haragudjon már, hogy önnel ilyen beszélgetést folytatok, nem vita ez, csak beszélgetés, és azt is tudom, hogy nem is biztos, hogy erre válasz fog érkezni, de amikor a BM-hez került az öntözés és a vízgazdálkodás és minden más, én voltam talán az egyetlen, aki ebben a teremben ezzel nem értett egyet, mert tudtam azt, hogy ebből elég sok nehézség fog származni, és nem is igazán a BM profiljába tartozik – és ezzel most nem akarom önöket bevonni ebbe, tudom, hogy önök nem is fognak válaszolni, nem is kérem ezt különben, ezzel teljesen tisztában vagyok, hogy nem igazán ebbe a profilba tartozik, de... Inkább nem is mondom ezt tovább, bocsánat! (*Derültség.*) Nem mondom tovább, elnézést!

Az FM részéről talán?

BUNFORDNÉ DR. HEGYI ANNAMÁRIA jogi szakreferens (Földművelésügyi Minisztérium Agrárpiaci Főosztály): Hegyi Annamária vagyok, a Földművelésügyi Minisztérium Agrárpiaci Főosztályáról jöttem, és inkább kertészeti szakembernek vallom magam, és semmiképp sem értek a vizes jogszabályokhoz és jogalkotáshoz. Nem tudom, hogy a minisztériumunkból van-e valaki, aki a környezeti hatásvizsgálattal kapcsolatosan tudna nyilatkozni... (*Senki nem jelentkezik.*)

ELNÖK: Nem látunk senkit.

BUNFORDNÉ DR. HEGYI ANNAMÁRIA jogi szakreferens (Földművelésügyi Minisztérium Agrárpiaci Főosztály): Nincsen? (*Senki nem jelentkezik.*) Nincsen. Akkor én erre nem is tudok reagálni.

Egyetlen dolgot szeretnék talán elmondani, hogy ha így marad a szabályozás, ahogy eddig volt, akkor talán előrelépést jelenthet az a gondolat, ami a közös adatbázis felállítására helyezte a hangsúlyt, ugyanis az Európai Unió vízvédelme a fenntartható kitermelésen alapszik, és a fenntartható kitermelést pedig csak akkor tudjuk igazolni, hogyha mérjük a kitermelt vizet, és azt egy közös adatbázisban rögzítjük és értékeljük. Azt gondolom, hogy minden mezőgazdasági termelőnek érdeke a felszín alatti kitermelés mérése és egy ilyen adatbázisban történő értékelése, és ez az adatbázis lehetne többek között az az adatbázis, amellyel egyszerűsíteni lehetne az eljárást, ahogy azt Lajkó úr is felvázolta. Ennyit szeretnék mondani.

ELNÖK: Köszönöm szépen...

BUNFORDNÉ DR. HEGYI ANNAMÁRIA jogi szakreferens (Földművelésügyi Minisztérium Agrárpiaci Főosztály): Bocsánat, egy pillanat, elnézést kérek, elfelejtettem valamit.

ELNÖK: Igen!

DR. HEGYI ANNAMÁRIA jogi szakreferens (Földművelésügyi Minisztérium Agrárpiaci Főosztály): Az anyagban fel vannak sorolva a jogszabályok, a jogszabályhalmaz, amely az engedélyezést és az egyéb eljárásokat szabályozza, én azonban nem találtam a vízgyűjtő-gazdálkodási tervre történő utalást benne. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezésnek a felülvizsgálata most folyik, és felhívnam a mezőgazdasági termelők és a képviselők – akik itt ülnek a teremben – figyelmét arra, hogy ezt december 9-éig lehet véleményezni, hogyha jól tudom.

JELINEK GABRIELLA főosztályvezető-helyettes (Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság): Most már 16-a lesz.

BUNFORDNÉ DR. HEGYI ANNAMÁRIA jogi szakreferens (Földművelésügyi Minisztérium Agrárpiaci Főosztály): 16-a, igen, és a vizeink.hu honlapon megtalálják.

ELNÖK: Köszönöm szépen a kiegészítést.
(*Jelzésre:*) Mártonffy Béla, parancsolj!

DR. MÁRTONFFY BÉLA, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara országos kertészeti osztályvezetője: Köszönöm szépen. Köszönöm, elnök úr. A nagyon tartalmas vitát és egyebet hallgatva visszatérnék ahhoz a gondolathoz, ne haragudjatok, hogy most egy olyan időszakban vagyunk, a vidékfejlesztési program időszakában, amikor '20-ig látjuk a lehetőséget. A betervezett fejlesztéseknek a 65 százalékát akceptálta a Miniszterelnökség a vidékfejlesztési programban. Itt állunk egy olyan probléma előtt, amelyet szerintem nagyon jó irányból – ahogy Jelinek Gabriella is mondta – el kellene kezdeni... Bizottságot és egyebeket, én nem kedvelem ezt a szót, mert mindenki poénkodik vele, de én azt gondolom, hogy el kell indulni egy határozott felülvizsgálattal valamilyen munkacsoport formájában a megbeszéléseken a problémák felvetésén túl akár, amit Szita Gábor is mondott. Én tehát azt gondolom, hogy anélkül, hogy kézbe vegyük a dolgot, vagy – ahogy a Csaba mondta – hogy hozzáértő ember hiányában egy rendszer például nem működhet, ezt nem szabad így hagynunk, és én úgy gondolom, hogy a kamara mint köztestület azt felvállalta, és el is indulna abba az irányba, hogy ezt valamilyen módon összeszervezze és görgesse, mert nagyon közeledik az az idő, amikor megjelennek ezek a pályázatok, és meg fogunk állni. Amit az elnök úr felvetett, én egy nagyon jó gondolatnak tartom, hogy a termálenergia felhasználását próbáljuk hozzá..., tehát valamilyen rendelet, alrendelet – nem értek ehhez a kodifikációs vonalhoz annyira – kellene, mert én úgy gondolom, hogy ez megkerülhetetlen, nem hagyhatjuk benne egy nagy halmaz közepén. Vagy pedig – mint ahogy elég kockán fogalmazva mondtam – akkor mondjuk ki: nem tudjuk felhasználni, ilyen szintig tudjuk felhasználni, sajnáljuk, Magyarország nem fog odatartozni, ahol a nagy hajtási fejlesztés van. És akkor az a stratégia és a vidékfejlesztési programban megjelent 30 milliárd most a levegőben lóg. Én azt mondom, hogy itt a kockázata. Amit Rácz úr elmondott nagyon plasztikusan, nagyon világosan, ez itt fog visszaütni, és akkor árkon-bokron túl lesz mindenki a megbeszélések után, hogy ott hagyunk egy problémát.

Almériában odaállt a kormány, és azt mondta: van egy területünk, ahol 30 ezer hektár fóliás területet akarunk csinálni, pont. Mi lett a program vége?

Az lett a program vége, hogy odatelepítették az embereket, létrehozták a támogató bankot, és elverték a dél-francia zöldségtermelést – emlékeznek, 10-15 éve milyen tüntetések voltak Dél-Franciaországban, odahegesztették a vonatokat –, és megszerezték a hollandok előtt Európa legnagyobb beszállítói státuszát. Kérem, a Dél-Alföld, az a 90 százalék, ami alatt a meleg víz, a termálenergia van, képes arra, hogy a harmadik-negyedik ilyen terület legyen. Ez a kockázata ennek a dolognak, hogy itt valamilyen döntés szülessen, és én nem hiszem azt, hogy ezt ne lehetne megoldani egy olyan országban, amely azt tűzte ki célul, hogy gazdasági fejlődést akar, pláne munkahelyteremtést, s a többi, s a többi, ez már sztereotípiá.

Én tehát nagyon szeretném, hogyha elindulna egy valóságos munka, és tényleg úgy lenne, amit Jelinek Gabriella mondott: ha megvan a megállapodás a minisztériummal, akkor lássuk a medvét! – bocsánat a kifejezésért! Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Nem tudom, van-e még valakinek véleménye ezzel kapcsolatban, illetve vélemény biztosan van, de... *(Jelzésre:)* Nagygál János, parancsolj!

NAGYGÁL JÁNOS (Árpád-Agrár Zrt.): Nagygál János vagyok. A Béla által elmondottakhoz szeretnék röviden hozzászólni. Ezzel teljesen egyetértünk, azt látjuk viszont, hogy a közbeszerzési törvény, amelyet most fogadott el a tisztelt Ház, teljesen szembemegy ezzel, hiszen 25 millió forint felett közbeszerzésre fogja kötelezni azokat a kertészeket, akik esetleg a jövő évet illetően üvegházépítésben vagy bármilyen fejlesztésben gondolkodtak. Gondoljunk csak bele! Egy termálkút fúrása hozzávetőleg 100 millió forint, egy hektár üvegház megépítése 250 millió forint. Ez a tény, hogy közbeszerzésre ítéltetett mindenféle ilyen beszerzés, azt fogja jelenteni, hogy jelentős csúszások lesznek. Hogyha kisarkítom: elképzelhető, hogy a jövő évben nem kerül sor semmilyen fejlesztésre a kertészeti ágazaton belül, hiszen még egyelőre nem kiforrott, hogy hogyan fog működni, hogy előre lehet-e, úgy tudom, hogy a pályázati döntés előtt nem kezdhető meg a közbeszerzés, tehát egy eléggé sötét szobában tapogatózunk ez ügyben, és ez hátra fogja vetni a fejlesztéseket.

ELNÖK: Köszönöm szépen, igen ez egy új téma, egy kapcsolódó, de új téma, amely, azt hiszem..., nemhogy azt hiszem, tudom, hogy valós téma, engem is többen kerestek meg ebben az ügyben, tehát ezt már én próbáltam jelezni több helyen. Nem tudom, hogy milyen sikerrel járunk majd, de ezt nem felejtettük el, és napirenden tartjuk ezt a felvetést.

Elnöki zárszó

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Én úgy gondolom, hogy a mai napon egy sarkalatos kérdéshez jutottunk el, mégpedig a következőhöz: képes-e a Belügyminisztérium a NAK-kal azt a közös munkát elvégezni – és a NAK-ra is vonatkozik a közös munka, nem csak a Belügyminisztériumra –, amely a termálvíz-felhasználók érdekében megtörténhet. Én szeretném felkérni mind a két felet a megfelelő szakértői háttérrel, hogy ezt a munkát kezdjék meg, és szeretném, hogyha a bizottság elé ez a történet újra visszajönne záros határidőn belül. Határidőt nem mondok, mert nekem sincs kompetenciám sem a minisztérium, sem az Agrárkamara részér határidőt szabni, de nagyon

szépen kérem önöket, hogy szíveskedjenek tájékoztatni a munka állásáról folyamatában, mert ha szükséges, akkor akár személyesen vagy a bizottság részéről nagyon szívesen – így mondom: – beszálok vagy beszállunk ebbe a munkába, ha önök erre igényt tartanak vagy kérik ezt, ezt tehát felajánlom a bizottság elnökeként. Arra szeretném kérni önöket, hogy az itt elhangzottak, illetve az írásos anyagban szereplők, amelyben ez bővebben megfogalmazásra került, illetve a kiegészítések az egyeztetések során akár jogszabály... Hogy jogszabályban, azt nem nagyon hiszem, inkább talán kormányrendeletben vagy miniszteri rendeletben lehet ezt szabályozni, a törvényi lehetőségeket egy sokkal hosszabb előkészítési folyamat eredményeképpen lehetne behozni. Ezt sem tartom kizártnak, de mivel égető a kérdés, tehát rövid a határidő, ezért úgy gondolom, hogy inkább miniszteri, illetve kormányrendelettel próbáljuk ezeket a kérdéseket orvosolni, és azt sem tartom kizártnak, hogy azt követően pedig akár egy, a termálenergia-hasznosításáról szóló külön jogszabályi háttérrel is lehet alkotni ezen rendeletek alapján, ezt én nem tartom kizártnak. Megpróbálunk ezen az úton elindulni.

Hiszem azt, hogy amilyen nehezen indult a visszasajtolás kérdésköre – sokan hitetlenkedve és évtizedek alatt minden reményüket elvesztve –, de mégis elindultunk ezen az úton, én úgy gondolom, hogy most itt van a következő lépcső, amit szerintem szintén meg fogunk tudni oldani, és meg fogunk oldani, mert hogy az ágazatnak a fejlődése és a stratégiája egy kormányhatározat alapján se tudjon megvalósulni, azt én nem tudom elfogadni, ezt nem tudom elfogadni, de azt hiszem, egyikünk sem itt az asztalnál, mert mindannyiunknak az a célja, amit Rácz József úr is megfogalmazott: azt a biztonságos élelmiszert, az a piaci lehetőséget és azt a foglalkoztatáspolitikát, amit mi célul tűztünk ki, azt, kormányhatározat ide, kormányhatározat oda, én úgy gondolom, mindannyiunk érdekében meg kell oldanunk és végig kell vinnünk.

Ezen gondolatokkal köszönöm meg mindenkinek a részvételét, és bízom abban, hogy a Kert-Ész Klub tagjaival, akik közül – majdnem azt mondhatnám: – kivétel nélkül mindenki itt van, ezt a találkozót és együttműködést folytatni tudjuk.

Az ülés berekesztése

Köszönöm szépen a részvételt, és további hasznos napot kívánok mindannyiuknak!

(Az ülés befejezésének időpontja: 11 óra 34 perc)

Farkas Sándor
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Molnár Emese